Total Pages : 4

K-441

Shastri (Part-II) Examination, 2022

(क-वर्ग विषये)

साहित्यम्

[पंचम प्रश्नपत्रम् (वैकल्पिक)]

Time Allowed : Three Hours

Maximum Marks : 100

Minimum Passing Marks : 33

निर्देशः- सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः।

1. अधोलिखितेषु श्लोकेषु कयोश्चिद् द्वयो व्याख्या कार्याः - [20]

(क) नवीऽर्थो जातिरग्राम्या श्लेषोऽक्लिष्ट स्फुटो रसः।
विकटाक्षरबन्धश्च कृत्स्नमेकत्र दुष्करम्।।

(ख) करिकलभ! विमुञ्च लोलतां

चर विनयव्रतमानताननः।

मृगपतिनखकोटिभङ्गुरो

गुरुरुपरि क्रमते न तेऽङ्कुशः।।

(ग) साधूनाभुपकर्तुं लक्ष्मी द्रष्टुं विहायसा गन्तुम।

न कुतुहलि कस्य मनश्चरितं च महात्मानं श्रोतुम।।

(घ) कि कवेस्तस्य काव्येन सर्ववृतान्तगामिनी।

कथेव भारतीयस्य नव्याप्नोतिजगतत्रयम्।।

2. अधस्तनेषु गद्यखण्डेषु द्वयोः सप्रसङ्ग व्याख्या कार्याः - [45]

(क) एवमुक्ता मुक्तमुक्ता फलधवललोचन जललवा सरस्वतीप्रत्यगदीत्- "प्रिय सखि!" त्वया सह विचरूत्याः न मे कांचिदपि पीडामुत्यादयिष्यति ब्रह्मलोक विरहः शापशोकोवा। केवलं कमलासनसेवा सुखमार्द्रयति मे हृदयम्। अपिच त्वमेव वेत्सि मे भुवि धर्मधामानि समाधिसाधनानि योगयोग्यानि च स्थान्नानि स्थातुम" इत्येवमभिधाय विरराम। रणरणकोपनीतप्रजागरा चामीलितलोचनैव तां निशामनयत्।।

(ख) अभवच्चवस्य जातिवस्मयस्य मनसि "कथ मिवेदमियत् प्रमाणं प्राणिजातं जनयतां प्रजासृजां नासीत्ं परिश्रमः महाभूतानां वा परिक्षयः परमाणूनां वाविच्छेदः, कालस्यवान्तः, आयुषो वा व्युपरमः, आकृतीनां वा परिसमाप्तिः" इति। मेखलकस्तु द्वारपारलेकिन प्रत्यभिज्ञायमानः" तिष्ठतु तावत् क्षणमात्र मत्रैवपुण्य भागी" इति तम भिधाय प्रतिहतः पुरः प्राविशत्।

(ग) अथ तेषां कनीयान् कमलदलदीर्घलोचनः श्यामलोनामवाणस्य प्रेयान् प्राणानामपि वशयितादन्तसंज्ञस्तैः सप्रणयं दशनज्यो त्स्नायित ककुभामुखेन्दुना वभषि - "तात! वाण! द्विजानां राजा गुरुदार ग्रहणणमाकर्षीत पुरुरवा बाह्मणधनतृण्णया दयितेनायुषा व्ययुज्यत! नहुषः परकल त्राभिलाषी महाभुजङ्ग आसीत।

(घ) विसर्ग एव च स नृपतिरादित्यभक्तो बभूवा प्रतिदिनमुदये दिनकृतः स्नातः सितदुकूलधारी धवलकर्पट प्रावृतशिराः प्राङमुख क्षितौ जानुभ्यां स्थित्वा कुङ्कुमपङ्कानुलिप्तेमंडलके पवित्रपद्मरागषायीनिहितेनस्वहृदयेनेव सूर्यानुरक्तेन रक्तकमलषण्डेनार्थंददौ।

3. राज्यश्रीः चरित्र चित्रेण लिखत। [12]

4. वाणस्तु पञ्चाननः। [12]

अथवा

पंचवाणरन्तु वाणः इति विवेचयत।

5. ग्रन्थकारस्य परिचयो देयः। [11]

अथवा

द्वितीय उच्छवासस्यं कथासारो लेख्यः।

----x----